MALTA

TRIBUNAL TA' REVIŻJONI AMMINISTRATTIVA
MAĠISTRAT DR. CHARMAINE GALEA

7 ta' Marzu 2022

Rikors Numru 94/2021

Christopher Testaferrata Moroni Viani

Vs

L-Awtorità ta' l-Artijiet

It-Tribunal,

Ra r-rikors ta' **Christopher Testaferrata Moroni Viani** ippreżentat fis-7 ta' Settembru 2021 li permezz tiegħu ppremetta s-segwenti:-

"Illi r-rikorrent huwa s-suċċessur fit-titolu ta' art preċedentement espropjata magħrufa bħala l-Barrakka, fit-Telgħa tas-Saqqajja, Rabat.

Illi l-istess appellant kien intavola rikjesta ai termini tal-artikoli 31 tal-Kapitolu 573 tal-Liġijiet ta' Malta fejn kien talab li din il-Barrakka terġa tiġi riakkwistata minnu stante li kienet fi stat t'abbandun. L-Awtorità intimata ġiet debitament infurmata li huwa kien sejjer jieħu ħsieb ir-restawr tal-istess propjetà. Din l-applikazzjoni saret f'Novembru 2020 u għandha n-numru GLA1/2020/1279.

Illi permezz ta' deċiżjoni datata 18 ta' Awwissu 2021, liema deċiżjoni ġiet riċevuta mill-appellant fil-21 ta' Awwissu 2021, l-Awtorità intimata infurmat lill-appellant li t-talba tiegħu kienet qiegħda tiġi miċħuda u dan peress li verbatim irriteniet hekk "the site is considered as a valuable heritage asset and cannot therefore be disposed of in favour of private individuals".

Illi l-appellant ħass ruħu aggravat minn din id-deċiżjoni u qiegħed jinterponi umli appell ai termini tal-artikolu 57 tal-Kapitolu 563 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi fl-ewwel lok, imkien mill-Kapitolu 563 tal-Liġijiet ta' Malta ma jirriżulta li l-Awtorità ma tista qatt tiddisponi minn siti simili. Il-liġi trid li l-Awtorità intimata, ai termini tal-artikolu

7(2)(ċ) tal-istess Kapitolu, tamministra bl-aqwa mod siti ta' importanza kulturali, soċjali jew storiċi. Iżda hemm qabża u differenza kbir bejn obbligu li tamministra u rifjut totali li jfisser li l-Awtorità qatt ma tista tiddisponi minn tali propjetà versu terz privat. Bid-dovut rispett, ir-raġuni ta' din id-deċiżjoni hija żbaljata u nkwetanti għaliex allura jkun ifisser li l-Awtorità tkun tista tabbuża u tuża din ir-raġuni f'kull każ.

Illi fit-tieni lok, jidher (għaliex id-deċiżjoni hija sempliċi dikjarazzjoni ta' linja waħda u mhux dettaljata), li l-Awtorità applikanti naqset milli tagħti każ dak li jrid l-artikolu 32 tal-istess Kapitolu. Huwa minnu li dan l-artikolu jgħid li trasferiment **jistgħu** *jkunu soġġetti għal dritt magħruf bħala dritt tal-ewwel rifjut, iżda dan kellu jkun t'importanza għall-Awtoritá fl-evalwazzjoni tagħha, speċjalment meta wieħed iqis r-rabta tal-appellant mal-istess sit.*

Illi fit-tielet lok, kif ġie diġa dikjarat lill-Awtorità intimata, l-appellant huwa dispost li jerġa jirrestawra dan is-sit, skond l-istandards li ġew maqbula mill-Awtorità tal-Ippjanar fil-"Method Statement" fil-proċess tal-Ippjanar PA/00591/14. L-appellant għandu kemm ir-riżorsi finanzjarji u kif ukoll in-namra fis-sens sentimentali lejn dan is-sit, li wara kollox ġie akkwistat mill-Gvern mingħand l-antenati tiegħu. Huwa d-dmir ta' kull ċittadin, ai termini ta' l-artikolu 4(2) tal-Kapitolu 445 tal-Liġijiet ta' Malta – Cultural Heritage Act, illi jipproteġi l-patrimonju kulturali kif ukoll id-dritt li jibbenefika minn dan il-patrimonju kultura. L-appellant huwa lest, u fil-fatt kien diġa beda jkellem periti appożiti sabiex ikun jista jsir dan ir-restawr bl-ogħla speċifikazzjonijiet.

Illi bid-dovut rispett, jekk huwa minnu li dan is-sit huwa ta' daqstant importanza, allura, kif diġa intqal, kien obbligu tal-Awtorità intimata li tara li dan is-sit ma jispiċċax fi stat totali t'abbandun. Jingħad li dan is-sit kien għal xi żmien jintuża mir-Rabat Scouts Group, li ilhom snin li telqu mill-post. Ma sar l-ebda użu minn dan is-sit wara. Għalhekk huwa kemxejn kontro-sens li l-Awtorità tutilizza din ir-raġuni bħala bażi ta' rifjut meta hija stess naqset milli l-obbligi tagħha.

Għaldaqstant, l-esponent jitlob umilment li dan it-Tribunal jogħġbu jħassar, jirrevoka u jikkanċella d-deċiżjoni ta' l-Awtorità' appellata kif kontenuta f'ittra tat-18 ta' Awwissu 2021 fejn it-talba tal-appellant għar-riakkwist tas-sit magħrufa bħala l-Barrakka, fit-Telgħa tas-Saqqajja, Rabat ġiet rifjutata u li konsegwentement jordna li terġa tirrikonsidra l-istess applikazzjoni fid-dawl tad-deċiżjoni ta' dan it-Tribunal u dan taħt dawk il-provvedimenti li jidhirlu xierqa u opportuni."

Ra r-risposta **tal-Awtorità tal-Artijiet** ippreżentata fit-28 ta' Settembru 2021 li permezz tagħha eċċepiet is-segwenti:-

"Illi l-appellant intavola applikazzjoni mal-Awtorita' esponenti bin-numru ta' referenza GLA1/2020/1279 sabiex jakkwista il-viewing gallery (barrakka) li tinsab fit-tela' tas-Saqqajja, Rabat. Illi din it-tip ta' applikazzjoni fil-fatt hija intiża sabiex persuna jitlob illi art partikolari tinħareġ għall-bejgħ b' tender jew irkant. Konsegwentament dak ikun ifisser illi kwalunkwe persuna tkun tista' tittanta tixtri dik il-proprjeta'.

Illi l-esponenti irrifjutat it-talba tal-appellant stante li 'the site is considered as a valuable heritage asset and cannot therefore be disposed in favour of private individuals.

Illi l-appellant ħass ruħhu aggravat minn din id-deċiżjoni u għalhekk interpona dan l-umli appell ai termini tal-Artiklu 57 tal-Kapitolu 563 tal-Liġijiet ta' Malta, u għal liema l-esponenti qiegħeda twieġeb kif ġej;

Illi fl-ewwel lok, l-appellant isostni illi 'hemm qabża kbira u differenza kbir bejn obbligu li tamministra u rifjut totali li jfisser li l-Awtorita'qatt ma tista tiddisponi minn tali proprjeta' versu terz privat'. L-Esponenti, kif anke jiddikajra ir-rikorrent stess hija mogħnija bis-seta ai termini tal-Artikolu 7(2)(ċ) tal- Kapitlu 563 tal-Liġijiet ta' Malta li tamministra bl-akbar mod assolut (emfasi miżjuda), sabiex isir l-aħjar użu tal-art kollha tal-Gvern ta' Malta.

Illi jiġi ritenut li kull applikazzjoni tiġi iddeterminata u ikkunsidrata fuq il-mertu tagħha ad hoc, u għalhekk dan ir-rifjut tal-Awtorita' illi tali valuable heritage asset ma jistax jiġi trasferit lill-individwi privati jirrelata biss għall-istess. Ċertament li l-esponenti mhux qed taġixxi b' mod abbussiv meta wara li ikkunsidrat l-applikazzjoni tal-appellant waslet għall-konklużjoni li din m' għandhiex tinbiegħ.

Illi kif ser jiġi pruvat, l-esponenti għamlet il-konsiderazzjonijiet kollha relevanti, anke mill-aspett tal-istat li din il-proprjeta' tinsab fih, is-sehem tal-Gvern mill-istess proprjeta', ir-rabta tal-appellant mas- sit, u kif ukoll l-importanza kulturali u soċjali tal-istess. Oltre minn dan, l-esponenti ikkunsidrat is-sottomissjonijiet li għamel lilha l-appellant.

Illi għalhekk, kif ser jiġi muri, id-deċiżjoni tal-Awtorita' hija waħda koretta u raġjonevoli, u dan kif ser jirriżulta mill-provi u l-konsiderazzjonijiet illi għamlet l-Awtorita' esponenti.

Illi fit-tieni lok, l-appellant jirreferi għall-artikolu 32 tal- Kapitlu 573, tal-Liġijiet ta' Malta, fejn l-istess kapitolu f' każ ta' offerta għal-trasferiment, jagħti 'id-dritt tal-ewwel rifjut' lill xi persuna jew oħra skont il-każ u skont ir-rekwiżiti tal-istess artikolu. Madankollu, kif jirriżulta mit-test tal-liġi stess, tali dritt jingħata fejn ikun hemm offerta għall-trasferiment. Fil-każ odjern għad ma hemm l-ebda awtorizazzjoni sabiex isir it-trasferiment, u għalhekk aktar u aktar ma hemmx offerta għall-trasferiment.

Illi dan id-dritt għalhekk ikun sussegwenti għad-deċiżjoni li art għandha tiġi trasferita. Għalhekk, filwaqt jiġi senjalat li l-Awtorita di fatti ikkonsidrat it-titolu tal-appellant fuq l- istess proprjeta' kif ġja suespost, kwalunkwe konsiderazzjoni fir-rigward tad-dritt tal-ewwel rifjut ma kienx, u ma huwiex f' loku fl-istadju tat-talba għat-trasferiment ta' art mill-appellant.

Illi l-appellant isostni wkoll illi d-deċiżjoni tal-esponenti hija sempliċi dikjarazzjoni ta' linja waħda u mhux dettaljata. Madankollu jiġi senjalat illi tali deċiżjoni taqa' fil-parametri tad-duty to give reasons. Oltre minn dan, l-appellant tpoġġa f' posizzjoni fejn seta' jappella (kif fil-fatt għamel) minn dik l-istess deċiżjoni quddiem dan l-Onorabbli Tribunal. Di fatti, huwa saħansitra ressaq tlett aggravji dettaljati.

Illi fit-tielet lok, il-fatt li l-appellant huwa dispost li jirrestawra dan is-sit, bl-ebda mod ma jista' jwassal sabiex jorbot lill-esponenti titrasferixxi din l-art. Filwaqt li huwa dmir ta' kull ċittadin illi jippriserva l-wirt kulturali kollu ta' pajjizna, daqstant ieħor huwa d-dmir tal-esponenti illi tassigura li tali art, art li tagħmel parti mill-istorja ta' pajjiżna, tkun amministrata tajjeb, u saħansitra mhux biss tiġi restawrata, izda li tibqa' titgawda mill-pubbliku kollu u mhux minn xi individwu jew ieħor.

Illi l-esponenti fil-fatt tinsab f' kuntatt mas- Superintendence of Cultural Heritage sabiex tassigura illi din il-proprjeta' tintuża b' mod tajjeb, u li tiġi salvagwardjata kif meħtieġ.

Illi għalhekk, in vista ta' dak kollu suespost, l-esponenti għamlet dawk il-konsiderazzjonijiet kollha neċessarji u raġjonevoli fir-rigward tat-talba tal-appellant. Hija wasslet għad-deċiżjoni tagħha bl-intiża fost l-oħrajn li tissalvagwadrja din il-proprjeta', mhux biss strutturalment, iżda wkoll f'ambitu soċjali, kulturali u storiku għat-tgawdijja tal-istess art mill-pubbliku kollu Malti u Għawdxi.

Għaldaqstant, għar-raġunijiet kollha suesposti, dan l-Onorabbli tribunal għandu jiċħad it-talbiet kollha mressqa quddiemu mil-appellant, u dan bl-ispejjez interament għall istess appellant. "

Ra d-dokumenti kollha ppreżentati;

Sema' x-xhieda;

Ra n-Noti ta' Sottomissjonijiet tal-partijiet;

Ra li r-rikors tħalla għal-lum għal sentenza.

Ikkunsidra:

Illi r-rikorrent ħassu aggravat b'deċiżjoni tal-Awtorita` intimata kif kontenuta f'ittra datata 18 t'Awwissu 2021 li permezz tagħha ġie nfurmat li t-talba tiegħu sabiex tinħareġ sejħa għall-offerti għal trasferiment ta' dik li hi magħrufa bħala l-*Viewing Gallery ("Baracca"),* it-Telgħa tas-Saqqajja, Rabat kienet ġiet miċħuda u dana peress li s-sit kien ikkunsidrat bħala wirt ta' ċertu valur li ma setax jiġi mibjugħ lill-privat.

Ir-rikorrent xehed illi s-sit in kwistjoni flimkien mat-territorju tal-madwar kien fiż-żmien jappartjeni lill-familji Strickland u Testaferrata Viani. Jirriżulta wkoll illi fl-1933 is-sit in kwistjoni ġie esproprjat mill-Gvern ta' Malta. Wara numru ta' snin, u ċioe` fl-2005, ir-rikorrenti xtara s-sehem li kellhom il-familja Strickland fejn fost affarijiet oħra akkwista wkoll *"all residual rights to regain all or any part of the Viewing Balcony ("Baracca") as better described in the deed of Notary Dr Calcedonio Gatt of the twenty ninth July of the year nineteen thirty three (29.7.1933)."*[1] Ir-rikorrent spjega illi għalkemm fl-2014 il-Gvern kien ottjena permess mingħand l-Awtorita` ta' l-Ippjanar sabiex jirrestawra dan is-sit, illum il-ġurnata l-istess sit jinsab kompletament abbandunat u ma saru ebda xogħlijiet. Huwa jsostni li ma baqa' l-ebda raġuni li għandha żżomm lill-Gvern milli jirrilaxxa l-istess sit favur tiegħu ladarba l-istess kien esprorjat mingħand l-antenati tiegħu għal skop pubbliku u llum is-sit jinsab in parti mikri lil terzi u fil-bqija tiegħu fi stat ta' abbandun.

Noel Gauci, uffiċjal tal-Awtorita` intimata, spjega illi peress li s-sit huwa ta' ċertu valur storiku huwa ġie dirett mis-superjuri tiegħu biex jiċċekkja ma' Heritage Malta jekk humiex interessati fl-istess sit. Da parti tagħha Heritage Malta urew

[1] Dokument CTMV 006 a fol. 87

interess fis-sit. Mill-emejl mibgħuta mis-Sovrintendenza tal-Patrimonju Kulturali jirriżulta wkoll illi l-Awtorita` ġiet mitluba tinfurmahom dwar il-proċedura li kellhom jagħmlu sabiex jitolbu li s-sehem rimanenti jiġi akkwistat mill-Gvern.[2]

Ikkunsidra:

Illi r-rikorrent ressaq tliet aggravji prinċipali, u ċioe`:

1. Illi ma hemm xejn fil-liġi li jipprekludi lill-Awtorita` intimata milli tiddisponi minn siti simili favur il-privat;
2. Illi l-Awtorita` naqset milli tagħti każ id-dritt tal-ewwel rifjut u dan in vista tar-rabta li għandu mas-sit in kwistjoni;
3. Illi huwa dispost li jirrestawra s-sit, kif *del resto* għandu d-dmir kull ċittadin li jagħmel fir-rigward tal-patrimonju kulturali.

Illi jibda biex jingħad illi ma jirriżultax li hemm qbil li l-Gvern huwa s-sid uniku tas-sit in kwistjoni. Filwaqt li minn dak li jirriżulta mill-*case officer report* il-Gvern għandu 5/8 tas-sit in kwistjoni, r-rikorrent isostni li l-Gvern huwa s-sid assolut tal-istess sit. Illi dan it-Tribunal mhux se jidħol f'din il-kwistjoni għaliex ma jirriżultax li huwa l-mertu ta' dan l-appell u ma hemm l-ebda aggravju dwar dan.

Illi jingħad ukoll illi fir-rigward tat-tieni aggravju, id-dritt tal-ewwel rifjut kif jemerġi minn artikolu 32 tal-Kapitolu 573 tal-Liġijiet ta' Malta ma jiċċentra xejn fl-istadju ta' applikazzjoni bħal dik odjerna. Dan id-dritt jista' jiskatta *semmai* wara li toħroġ sejħa għall-offerti u mhux qabel. Mill-*case officer report* jirriżulta li l-Awtorita` intimata ħadet in konsiderazzjoni l-istorja tas-sit,  kif *del resto* anke sottomessa mir-rikorrenti fl-applikazzjoni tiegħu, pero` dana kollu ma seta' qatt jiskatta xi dritt abbażi tal-artikolu su ċitat fl-istadju inizjali tal-evalwazzjoni tal-applikazzjoni.

Illi għalhekk it-Tribunal se jinvesti l-ewwel u t-tielet aggravji, u ċioe` jekk  l-Awtorita` intimata eżerċitatx id-diskrezzjoni mħollija f'idejha, *qua* amministratur tal-art pubblika, b'mod raġjonevoli u ġust fiċ-ċirkostanzi u abbażi tal-fatti li kellha quddiemha.

Illi r-rikorrent isostni li ma hemm xejn fil-liġi li jwaqqaf lill-Awtorita` intimata milli tiddisponi mis-sit favur ir-rikorrent *qua* persuna privata. Fil-fatt fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu, ir-rikorrent ikkwota diversi disposizzjonijiet tal-Kapitolu 445 (Att Dwar il-Patrimonju Kulturali) fejn il-protezzjoni tal-

[2] Emejl a fol. 209

patrimonju kulturali Malti hija dmir li jinkombi fuq il-Gvern, gvern lokali, is-settur privat u s-settur tal-volontarjat. Illi pero` t-Tribunal josserva li filwaqt li l-imsemmi Att jikkonċedi li l-koservazzjoni u l-amministrazzjoni tal-patrimonju kulturali jista' jiġi fdat permezz ta' att ta' kurazija f'idejn xi enti sew pubblika u sew privata, imkien ma jissemma' li tali kurazija tista' tingħata lil xi individwu[3].

Illi skont ir-rapport esebit mir-rikorrent jirriżulta li l-ambjenti ta' dan is-sit għandhom bżonn interventi ta' manutenzjoni pero` ma jirriżultax li kien hemm xi ħsarat estensivi.[4] Noel Gauci stqarr illi l-istess sit kien ġie mogħti lill-grupp tal-Iscouts tar-Rabat pero` dawn kienu ngħataw post alternattiv minn fejn joperaw. Jirriżulta wkoll illi minkejja li l-Gvern ottjena l-permessi għar-restawr tas-sit u dan kif jirriżulta mid-dokumenti esebiti mir-rikorrent[5], ma jirriżultax li sar xi intervent fuq l-istess sit.

Illi dan it-Tribunal jista' jifhem illi r-rikorrent għandu l-mezzi u l-ħeġġa li jekk is-sit jiġi akkwistat minnu huwa jkun jista' jagħmel l-interventi ta' restawr li hemm bżonn li jsiru. Illi madanakollu l-Awtorita` ma tistax tikkunsidra biss il-mezzi li jista' għandu r-rikorrent. Stante li s-sit huwa ta' importanza kulturali hemm għadd ta' fatturi oħra li riedu jittieħdu in kunsiderazzjoni.

Illi kif jirriżulta mid-Dokument CTMV 008A esebit a fol. 95 *et sequitur* tal-proċess, liema dokument huwa intitolat "*Method Statement For Conservation Works"* redatt fl-2013 mid-Direttorat tar-Restawr, is-sit in kwistjoni huwa adjaċenti għal dik li hi magħrufa bħala "il-Loġġia tal-Palju", liema Loġġia hija inkluża fl-*Antiques Protection List* tal-1932 u kif ukoll hija binja skedata bħala *"Grade 1 national momument"*. Dan l-iskedar sar permezz ta' Avviż Numru 1082/09 pubblikat fil-Gazzetta tal-Gvern tat-22 ta' Diċembru 2009. Fl-istess dokument hemm imniżżel is-segwenti ***"The adjacent buildings seem not to be included in this scheduling although they merit such listing."***[6] Illi dawn il-binjiet adjaċenti huma proprju l-ambjenti tas-sit in kwistjoni u ċioe` dik magħrufa bħala l-"Barracca". Di piu` mill-istess dokument jirriżulta li l-imsemmija Loġġia u l-binjiet adjaċenti jaqgħu fiż-żona ta' konservazzjoni urbana tar-Rabat u wkoll ġew inklużi fis-siti ta' importanza arkeoloġika tar-Rabat u l-Imdina permezz ta' Notifikazzjoni tal-Gvern 766/98 datata 16 ta' Ottubru 1998, apparti li huma sitwati f'*Area of High Landscape Value (Rural)* tas-Saqqajja, Tal-Plieri u it-Tafal tal-Imdina u dan kif jirriżulta minn Notifikazzjoni tal-Gvern 1236/12 datata 7 ta' Diċembru 2012.

[3] Artikolu 8 (5) (a) tal-Kapitolu 445 tal-Ligijiet ta' Malta
[4] Dokument CTM 008A - Method Statement for Conservation Works a fol. 147 *et sequitur*
[5] A fol. 155 *et sequitur*
[6] Enfasi tat-Tribunal

Illi għalhekk m'hemmx dubju li s-sit in kwistjoni għandu valur patrimonjali konsiderevoli. Illi minn dak li huwa fid-dominju pubbliku jirriżulta illi l-Loġġia tal-Palju ġiet restawrata fl-2016[7] pero` ma jidhirx li sar l-istess fir-rigward tal-"Barracca". Kwindi l-Awtorita` intimata, meta rinfaċċjata b'talba għall-akkwist ta' sit bħal dak odjern kellha kull dmir li tikkonsulta mas-Sovrintendenza tal-Patrimonju Kulturali, liema Sovrintendenza, ai termini tal-Kapitolu 445 (Att Dwar il-Patrimonju Kulturali) għandha l-obbligu li twettaq id-dmirijiet tal-Istat biex tiżgura l-protezzjoni u l-aċċessibilità tal-patrimonju kulturali kif imfisser fl-imsemmi l-Att. Ġustament, għalhekk, l-istess Sovrintendenza meta kkuntattjata dwar dan is-sit mill-Awtorita` intimata, qieset il-potenzjal ta' tali sit u uriet interess li jekk il-Gvern m'għandux l-ishma kollha, jakkwista l-ishma rimanenti.

Illi t-Tribunal ifakkar li l-Awtorita` intimata għandha l-obbligu li tamministra l-art pubblika bl-aktar mod assolut pero` wkoll bħala *bonus paterfamilias*, li jfisser, fost affarijiet oħra, li għandha tara li jsir l-aħjar użu tal-istess art. Illi fil-fehma ta' dan it-Tribunal, l-aħjar użu tas-sit in kwistjoni huwa li jitgawda mill-pubbliku in ġenerali u mhux minn individwu wieħed, anke jekk l-intenzjonijiet tiegħu jistgħu ikunu tajbin. Għaldaqstant, filwaqt li jawspika li jsir ir-reswtawr neċessarju li ilu snin twal biex isir, ma jsib xejn irraġjonevoli fid-deċiżjoni appellata li ttieħdet abbażi tal-interess pubbliku. It-Tribunal huwa tal-fehma illi l-patrimonju storiku u kulturali ta' pajjiżna għandu jibqa' aċċessibbli għall-pubbliku in ġenerali b'dana illi l-Gvern għandu jieħu ħsieb li fejn hemm bżonn isiru l-interventi neċessarji sabiex din l-aċċessibilita` tkun waħda reali.

Illi finalment, għalkemm mhux imressaq bħala aggravju, ir-rikorrent xehed illi l-istess sit għandu jerġa' jiġi fil-pussess tiegħu ai termini tal-Att Dwar it-Trasferimenti ta' Artijiet tal-Gvern. Illi t-Tribunal jirrileva li l-Att ċitat mir-rikorent ġie mħassar permezz tal-Att XVII tal-2017, u ċioe`, l-Att dwar Artijiet tal-Gvern. Illi dan l-aħħar imsemmi Att f'Artikolu 2 jistipula illi t-trasferiment ta' art esprorpjata, meta ma tkunx għadha meħtieġa għal skop pubbliku, lill-persuna li dik l-art tkun ġiet hekk akkwistata mingħandha, jew lill-eredi fit-titolu tagħha, m'għandux jikkostitwixxi trasferiment għall-finijiet tal-istess Att. Illi, pero`, it-Tribunal jirrileva illi, għalkemm fl-2005 ir-rikorrent kien talab lill-Kummissarju ta' l-Artijiet sabiex isir it-trasferiment tas-sit lura lilu siccome` l-istess sit, skont hu, kien qiegħed jiġi użat għal skopijiet privati,[8] dak li ġie deċiż mill-Awtorita` ma kinitx it-talba tar-rikorrent tal-2005 iżda talba sabiex is-sit in kwistjoni jiġi trasferit wara sejħa għall-offerti. Illi t-Tribunal jirrileva illi skont il-Kapitolu 573 tal-Liġijiet ta' Malta "skop pubbliku" huwa definit hekk *"skop pubbliku" jfisser kull skop li għandu x'jaqsam mal-użu esklużiv tal-Gvern jew mal-użu pubbliku ġenerali, jew li għandu x'jaqsam ma' jew jiswa għall-interess jew qadi tal-pubbliku (sew jekk l-art tkun għall-użu tal-Gvern sew jekk*

[7] https://tvmnews.mt/news/inawgurat-ir-restawr-tal-logga-tal-palju-fir-rabat/
[8] Dokument CTMV 007

le) jew ma' jew għall-ippjantar tal-ibliet jew ma' jew għar-rikostruzzjoni jew għaż-żieda fl-impiegi, jew għat-tkattir fit-turiżmu, jew għall-promozzjoni tal-kultura, jew **għall-preservazzjoni tal-identità nazzjonali u storika**[9]*, jew għall-ħarsien ekonomiku tal-Istat jew kull skop li għandu x'jaqsam mad-difiża ta' Malta jew li għandu x'jaqsam ma' jew jiswa għall-operazzjonijiet navali, militari jew tal-ajru; u jfisser ukoll kull skop ieħor imsemmi bħala pubbliku minn xi liġi; u għall-finijiet ta' din it-tifsira, fejn l-iskop sabiex jiġi eżerċitat xi dritt taħt dan l-Att ikun marbut mal-utilizzazzjoni ta' xi art jew xi dritt marbut jew relatat magħha għal kull raġuni marbuta mal-provvista, ħażna jew distribuzzjoni ta' karburanti jew sorsi oħra ta' enerġija, jew f'konnessjoni mal-provvista ta' xi servizz ta' utilità jew servizz muniċipali jew proġett infrastrutturali, għandu jitqies bħala konness ma' jew anċillari għall-interess pubbliku jew utilità."*

Illi, mingħajr preġudizzju għal dak li ntqal hawn fuq, fil-mori ta' dawn il-proċeduri ma nġabet ebda prova da parti tar-rikorrent la x'kien l-iskop pubbliku li għalih ġie espropprjat is-sit snin ilu u wisq inqas li l-istess skop pubbliku m'għadux aktar fis-seħħ. Di piu`, it-Tribunal jirrileva illi l-Awtorita` intimata, *qua* amministratur tal-art pubblika, m'għandha l-ebda dover li tiddisponi mill-istess art favur terzi u kwindi hadd m'għandu jkollu xi aspettattiva li dak li jitlob bilfors irid jingħatalu.

Illi għaldaqstant, filwaqt li t-Tribunal jifhem ir-rabta li r-rikorrent jista' għandu mas-sit in kwistjoni, ladarba l-istess sit illum huwa proprjeta` tal-Istat u huwa sit meqjus bħala ta' importanza għall-wirt ta' pajjiżna , għandu jkun l-istess Stat li jippriservah bl-aħjar mod possibbli fl-interess pubbliku.

DECIDE

Għaldaqstant it-Tribunal, għar-raġunijiet hawn fuq premessi, qiegħed jiċħad l-appell tar-rikorrent u jilqa' r-risposta tal-Awtorita` intimata.

Spejjeż a karigu tar-rikorrent.

Dr. Charmaine Galea
President tat-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva

Diane Gatt
Deputat Reġistratur

[9] Enfasi tat-Tribunal